

Przedłożenie rządowe

C. k. Prezydyum
Namiestnictwa L. 163/pr.

Aleg. 18.

Wysoki Sejmie!

Wielorakie niekorzyści podwójnej administracji, istniejącej od czasu zaprowadzenia obecnego ustawodawstwa gminnego, były kilkakrotnie podnoszone i rozbiegane w ciągu lat ostatnich, tak w łonie legalnych ciał reprezentacyjnych, jakoteż i po za nimi. Z pewnością nie potrzeba na to osobnego dowodu, że postanowienia obecnego ustawodawstwa gminnego o atrybucyach rządowych władz politycznych z jednej, a organów autonomicznych z drugiej strony, są źródłem wielorakich sporów o kompetencję, i że przy wykonywaniu tych postanowień powstają niedogodności, utrudniające stronom szybkie i pewne przeprowadzenie swych spraw i tamujące działalność tak państwowych jak i autonomicznych organów.

Niedogodności te od roku do roku coraz dotkliwsze, a do których i znaczniejsze koszta podwójnej administracji należy zaliczyć, zniewoliły Rząd do rozważenia, czy nie należałoby złemu zaradzić zmianami w drodze ustawodawczej.

Zadaniem tych zmian byłoby wogóle, ograniczyć ile możności istniejącą podwójną administrację, przedsięwziąć w tym celu rozdział przedmiotów administracji autonomicznej i tak w przedmiotach pozostawionych samorządowi, jak niemniej i w tych sprawach gminnych, któreby miały być zastrzeżone ingerencji rządowej, zaprowadzić taki sposób załatwiania, któryby z jednej strony czynił zadość wymogom samorządu, z drugiej zaś strony pozwolił uniknąć pomnożonego toku instancyj, nie odpowiadającego ani interesom stron, ani rzeczywistym potrzebom administracji.

Rozwijając bliżej wspomniane tu ogólne zasady, przechodzi się do szeregu pytań, które należą do kompetencji reprezentacji krajowych i są nader wielkiej wagi.

C. k. Rząd widzi się przeto spowodowanym, wezwać Wysoki Sejm w myśl §. 19. l. 2. statutu krajowego, by mu o tych pytaniach poczynił Swoje wnioski.

Pytania te są następujące:

1. Czy na podstawie doświadczeń dotychczas poczynionych można uważać za rzecz potrzebną lub pożądaną, by wyłączyć niektóre lub wszystkie przedmioty polityki miejscowej z samoistnego zakresu działania gmin, i przenieść je do poruczonego zakresu działania gmin, lub też niektóre z nich do zakresu działania politycznych władz?

Rząd zwraca w tym względzie uwagę na okoliczność, że legalne przeprowadzenie czynności urzędowych w pierwszej instancyi w niektórych gałęziach samoistnego zakresu działania gmin, jak np. w sprawach budownictwa rozbija się o niedostateczne siły, największej liczby gmin, że dalej sprawy polityki miejscowej wymagają szybkiego i doraźnego załatwienia, że w tych sprawach częstokroć tylko idzie o rozstrzygnięcie zażaleń, opartych na zarzucie nielegalności lub mylnego zastosowania ustawy w zarządzeniach przełożenia gminy lub w dyspozycyach lokalno-politycznych rady gminnej, lub też o zmuszenie gminy do wypełnienia prawnie na niej ciężących zobowiązań, w których to wypadkach już istniejące ustawy gminne uprawniają ingerencję władzy politycznej — aczkolwiek tu częstokroć i tok autonomicznych instancyj ma miejsce, nareszcie i na

to, że już dla Styryi wydana ustawa krajowa z dnia 1. kwietnia 1875 N. 24 rozstrzyganie rekursów w sprawach gminnych policji miejscowej, przekazuje politycznej władzy powiatowej.

2. Czy nie należałoby zorganizować istniejących reprezentacji powiatowych w ten sposób, by Starosta stanął na czele całej rady powiatowej lub wydziału powiatowego i objął kierownictwo spraw?

Organizacja reprezentacji powiatowych na takiej podstawie, dałaby większą rękojmię uregulowanej administracji, i czyniłaby reprezentację powiatową, zdolną do spełniania wyższych zadań autonomicznych.

Przy takiej organizacji nie miałyby już miejsca osobna ingerencya politycznych władz powiatowych, ani co do spraw samoistnego zakresu działania gmin, które co do nadzoru zarządu i orzekania podlegałyby wyłącznie wpływowi reprezentacji powiatowych, ani też co do czynności urzędowych samych reprezentacji powiatowych, a zostałoby umożliwionem bezpośrednio egzekwowanie uchwał reprezentacji powiatowej a względnie wydziału powiatowego przez Starostę — oczywiście z zastrzeżeniem prawa zawieszania nielegalnych uchwał Rady powiatowej a względnie wydziału powiatowego, które to prawo w każdym razie Staroście miałyby być przyznanem, a którego wykonywanie mogłoby atoli być ograniczonem do pewnego terminu.

3. Czy nie mogłaby działalność reprezentacji powiatowych (2) tak być unormowana, ażeby z zastrzeżeniem osobnego wymogom porządnej gospodarki gminnej i powiatowej odpowiadającego uregulowania spraw nakładania ciężarów, reprezentacje powiatowe tak w sprawach samoistnego zakresu działania gmin, jakoteż i w sprawach powiatowych *ostatecznie zarządzały i orzekały* i ażeby naprzeciw orzeczeniom i urzędowym zarządzeniom reprezentacji powiatowych ingerencya władz wyższych tylko wówczas miała miejsce,

- a) gdyby reprezentacja powiatowa powzięła uchwałę przekraczającą jej zakres działania, naruszającą ustawę lub błędnie ustawę zastosowującą;
- b) i gdyby reprezentacja powiatowa zaniedbała lub wzbraniała się dopełnić prestacyi lub zobowiązań z mocy specjalnych ustaw na powiecie ciężących.

4. Czy w wypadkach, powyżej pod 3. lit. a) b) wyrażonych, polityczna władza krajowa z przybraniem członków wydziału krajowego, pod przewodnictwem naczelnika kraju, nie miałyby ostatecznie orzekać jako najwyższa instancya?

5. Czy także i w sprawach gminnych policji miejscowej, tok rekursów nie miałyby się kończyć z orzeczeniem politycznej władzy krajowej, jak to już częściowo zarządzono rozporządzeniem Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 27. października 1859 dz. ust. pr. p. N, 196?

6. Czy nie należałoby ustanowić dla przyjęcia stałych urzędników powiatowych, pewnych warunków, lub żądać dowodów kwalifikacyi?

Lwów dnia 14. września 1881.

P o t o c k i, w. r.